МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Педагогічний факультет

Кафедра початкової освіти та освітніх інновацій

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ АРТПЕДАГОГІКА ТА ІНКЛЮЗІЯ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма А3 Початкова освіта

Спеціальність А 3 Початкова освіта

Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
початкової освіти та освітніх інновацій
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Артпедагогіка та інклюзія
Викладач (-і)	Доц. Матвеєва Н.О.
Контактний телефон викладача	
E-mail викладача	nataliia.matveieva@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є артпедагогіка та її використання учителем-практиком в інклюзивному освітньому процесі

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є розкриття теоретико-методологічних основ артпедагогіки; особливостей професійної діяльності вчителя та організації артпедагогічного супроводу здобувачів з особливими освітніми потребами.

Основними цілями вивчення дисципліни є розширення знань здобувачів вищої освіти про особливості становлення та розвитку артпедагогіки, її зміст, мету, основні завдання, принципи, функції, напрями реалізації на практиці у роботі в умовах інклюзивного освітнього середовища

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК-4. Здатність працювати в команді, міжособистісної взаємодії.
ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК-9. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Фахові компетентності
СК-2.Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.
СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.
СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.
СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.
СК-10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.

Результатами навчання виступають:

ПР-02. Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи,

виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПР-05. Організовувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів

ПР-07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових, індивідуальних, особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-08. Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування

ПР-13. Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу

ПР-14. Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей

ПР-19. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	Початкова освіта	3	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	Лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Артпедагогіка як наука	2	4	10
Тема 2. Феномен та історичні джерела розвитку артпедагогіки	2	4	10
Тема 3. Головні принципи та функції артпедагогіки	2	2	10
Тема 4. Основні форми, методи та технології артпедагогіки	2	2	10
Тема 5. Арт-урок як основна форма навчання в інклюзивному освітньому процесі	2	4	10
Тема 6. Організація арт-педагогічного супроводу здобувачів з ООП: виховання та корекція	2	2	10
ЗАГ.	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної	Вид контролю – залік. Максимальна оцінка – 100 балів. Практичні заняття – 50 балів (оцінки за практичні заняття – 40 балів, за самостійну роботу – 10 балів) Залік – 50 балів.

дисципліни	
Вимоги до письмових робіт	Вид роботи – індивідуальне завдання (10 б.). Структура ІЗ: • теоретичний матеріал (опис проблеми у світлі опрацьованої наукової літератури) – 5 б.; • наочний матеріал (підбір додаткового матеріалу, що підтверджує істинність означеної проблеми, а саме: відео- та презентаційні матеріали, схеми, графіки, діаграми) - 3 б.; • власні висновки та узагальнення – 2 б. Терміни написання: для студентів денної форми навчання – у процесі підготовки до практичних занять, на підсумковому етапі; заочної – за 10 днів до з Завершення сесії Вимоги до оформлення: для студентів денної форми – у друкованому вигляді; заочної –у друкованому вигляді та (або) електронний варіант
Семінарські заняття	Оцінюються у 15 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % практичних завдань репродуктивного та частково-пошукового рівнів, 5-10% - виконання творчих завдань
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: Виконання письмових робіт у процесі вивчення дисципліни є обов'язковим для всіх студентів.

Академічна доброчесність: викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень нормативно-правових документів та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників: «Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» http://surl.li/vystzz; «Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» http://surl.li/fhjkjz; «Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.

Відвідування занять: Здобувач вищої зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» http://surl.li/omcveh та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.). https://cutt.ly/YeXSdlpV

Неформальна освіта: Результати неформальної освіти зараховується згідно Здобувачі вищої освіти можуть проходити онлайн-курси на різних освітніх платформах (Prometeus, EdEra тощо), що дотичні до навчальної дисципліни та відповідно отримувати додаткові 5 балів під час підведення підсумків їх навчальної діяльності (Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://cutt.ly/QeXSxE0n)

8. Рекомендована література

1. Алексінцева Т. Проблема становлення артпедагогіки як інноваційної технології в країнах Європи та США. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/9265/1/The%20Problem%20of%20the%20Formation%20of%20Art%20Pedagogics.pdf
2. Арт-терапія: інноваційні психологічні технології / ред. О. Тіунова, Т. Шейкіна. Вип.

5. Київ-Тернопіль, ЕЕАТА. 2018. 200 с.
3. Арт-терапія: інноваційні психологічні технології / ред. О. Тіунова. Вип. 6. Київ-Львів-Тернопіль, ЕЕАТА. 2019. 224 с.
4. Арт-технології: навч.-метод. посібн. / Уклад.: О. А. Мірошниченко. Житомир: ТОВ «Видавничий дім Бук-Друк», 2024. 180 с. URL: https://eprints.zu.edu.ua/41023/1/art-technologies.pdf
5. Безлюдна Н.В., Калиновська І.С. Організація роботи вчителя початкової школи в інклюзивному освітньому середовищі. *Академічні візії*. Вип. 21. 2023. С. 11-20. URL: https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/435
6. Галузяк В. М. Педагогічна діагностика: Курс лекцій / В. М. Галузяк, І.Л. Холковська. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. 164 с.
7. Деркач О. О. Виховний потенціал арт-педагогіки як об'єкт науково-педагогічної рефлексії. *Простір арт-терапії: Мистецтво життя:* Матеріали XII Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції (Київ, 27-28 лютого 2015 р.) / За наук. ред. А. П. Чуприкова, Л. А. Найдьонової, О. А. Бреусенко-Кузнєцова, О. Л. Вознесенської, О. М. Скнар. К. : Золоті ворота, 2015. С.18-25.
8. Дмитрієва І., Іваненко А., Одинченко Л. Артпедагогіка як сучасний педагогічний напрям у спеціальній освіті. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2023. № 1 (103). URL: https://doi.org/10.31865/2077-1827.1(103)2023.284566
9. Ільченко І.С. Арт-терапія: навчальний посібник для студентів. Умань: Вид.-пол.центр «Візаві», 2013. 150 с. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/2195/1/Art-terapiya.pdf
10. Інклюзивна освіта: навч. посібник. Київ. 2019. 300 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-avchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf
11. Казкотерапія як один із методів практичної діяльності психолога: метод. посібн. із дисципліни «Практика психологічного впливу в клінічній психології» для студентів психологічного факультету денної форми навчання спеціальності 6.030102 – психологія, 6.030103 – практична психологія / Герман Н. І., Горобець Т. В. Черкаси: Вид. від. Черкаського національний ун-т ім. Б. Хмельницького. 2015. 142 с.
12. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. пос. Львів, 2020. 232 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3301/1/%D0%90%D1%80%D1%82%D0%A2%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BF%D1%96%D1%8F-19-10-20.pdf
13. Колпакчи О.С. Курс лекцій: навч. пос. Київ, 2018. 288 с. URL: https://psyhologdcpp.in.ua/wp-content/uploads/2025/04/%D0%90%D1%80%D1%82-%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BF%D1%96%D1%8F-%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81-%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf
14. Концепція НУШ, ухвалена Рішенням Колегії МОН від 27.10.2016 р. URL: http://zakinppo.org.ua/images/2017/docs/10/konczepcziya.pdf
15. Котова Л. Артпедагогіка як засіб гуманізації освітнього простору в закладах вищої освіти. *Педагогічна Академія: наукові записки*, 2025. № 19. URL: https://doi.org/10.5281/zenodo.15611404
16. Метельська Н.Й. Професійна діяльність педагога в умовах інклюзивного освітнього простору. 2023. URL: http://surl.li/nwhzun

17. Назаревич. В. В. Лялька в роботі психолога: практ. посіб. для психологів. Рівне : ТОВ «Прінт Хауз», 2014. 192 с.
18. Нова Українська Школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf
19. Сологуб Ю. Арт-терапевтичний супровід дітей з особливими освітніми потребами під час інклюзивного навчання. URL: https://vseosvita.ua/webinar/artterapevtychnyi-suprovid-ditei-z-osoblyvymy-osvitnimy-potrebamy-pid-chas-inkliuzyvnoho-navchannia-1094.html
20. Сорока О.В. Арт-педагогічний супровід молодших школярів. *Науковий вісник Ужгородського університету:* Серія: Педагогіка. Соціальна робота / редкол.: Козубовська І.В. (гол. ред.) та ін. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2011. Вип. 22. С. 152-155. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/6189
21. Тадеуш О.М. Арт-педагогіка як поліфункціональна технологія навчання, виховання та розвитку особистості. *Вісник Центральноукраїнського ДУ ім. В. Винниченка.* URL: https://cusu.edu.ua/ua/arkhiv-publikatsii/568-general-information/naukovi-chasopysy-tsdpu/pedahohichni-nauky/publikatsii/9227-art-pedahohika-yak-polifunktsionalna-tekhnolohiya-navchannya-vykhovannya-ta-rozvytku-osobystosti
22. Теорія і практика інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник / Упорядник Бондар К. М. 2-ге вид., доп. 2019. 170 с. URL: http://surl.li/bymdwx
23. Техніки підтримки. Збірка арттерапевтичних вправ : метод. посіб. / під ред. Т. Курганської. Київ : 7БЦ, 2023. 316 с.
24. Тодосієнко Н., Коваль Т., Граб О. Арт-педагогіка в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: перспективи та творчий потенціал. *Наукові записки Вінницького ДПУ імені М. Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*, 2023. № 76, С.19-27. URL: https://doi.org/10.31652/2415-7872-2023-76-19-27
25. Хижна О., Сакалюк О., Куцин Е. Арт-педагогіка і арт-терапія в соціальній реабілітації дітей. 2022. 148 с.

Викладач:
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри початкової освіти
та освітніх інновацій Матвеєва Н.О.